

„Тамо далеко” – химна ратника без земље

Пише: Борис Субашић

Ђорђе Маринковић, војник и уметник из села крај Кладова, прави је композитор песме „Тамо далеко“. Песма малог народа остала је популарна у Европи и после Другог светског рата

Сетну химну српских ратника без земље „Тамо далеко“ певали су од 1917. сви савезнички војници на солунском фронту на својим језицима, али са обавезним стихом „Живела Србија“. Песма малог народа у Великом рату остала је дуго популарна у Европи и после Другог светског рата захваљујући француском маестру Жоржу Маринковичу, који је наступао и под псеудоним Жорж Мариел. Њему су 1922. у Паризу призната ауторска права на песму „Тамо далеко“.

Жорж Маринкович био је у ствари Ђорђе Маринковић из села Корбова, крај Кладова, изданак породице која је генерацијама давала свештена лица. Ђорђе је до краја живота остао у контакту са ратним другом Јованом Д. Јовановићем. Заједно су прешли Албанију и опорављали се на Крфу, где је Маринковић 1916. компоновао песму која је освојила срца ратника.

Стела Франклин, аустралијска књижевница, ступила је 1917. у Болницу жена Шкотске на Солунском фронту и пишући роман о страдањима српских ратника она примећује шта Срби певају – „Тамо далеко, песму о селу, девојци, о земљи“. Сви остали учесници Солунског фронта прихватају ову песму као своју; Енглези су је називали „Far way over there“, Французи „Au loin, au loin sur Corfu“, Чеси и Словаци „Tam v dali“... О њеном култном значају за српски народ говори и то што је Никола Тесла по личној жељи сахрањен уз музику ове песме.

После прве Маринковићеве верзије текста за „Тамо далеко“, посвећене Корбову на Дунаву, појавило се много варијација на тему, јер су српски војници стихове проширивали именима свог завичаја. Певало се више верзија стихова, прилагођаваних, између осталог, осећањима војника из одређених српских регија. Верзија која се певала на Солуну набраја чак пет река и Шумадију понаособ и прави је мали „српски географски лексикон“.

После Другог светског рата комунистички цензори су „Тамо далеко“ дуго времена држали што даље од Србије. Ђорђе Маринковић је у Србији поново гурнут у заборав, док је у Француској остао популаран музичар. Неколико пута је долазио у родни крај и певао земљацима праву верзију „Тамо далеко“.

У најблиставијој фази каријере Маринковић је постао европски синоним музицирања на цитри. Он је одсвирао чувену мелодију у филму „Трећи човек“. Био је познат и као гитариста, свирао је укупно седам инструмената. У Паризу је од 1920. публиковао мноштво популарних композиција, од којих је један део створен на основу његових импресија из родног краја и изгнанства на Крфу. Данас је Маринковић готово заборављен у родном крају, док је на десетине интернет-сајтова преплављено понудама продаје његових издања, од Француске, преко Шпаније, до Немачке, Велике Британије и Јапана.

(Вечерње новости, 7. 9. 2014)

1. Ко је, где је и које је године компоновао песму „Тамо далеко“? _____

2. О ком рату говори ова песма? _____

3. Шта повезује ову песму и Николу Теслу? _____

4. Који су још народи певали ову песму? _____

5. Које су још познате српске традиционалне песме? _____